

Frontera España-Portugal: documentación lingüística y bibliográfica -
<http://www.frontespo.org>
Localidad: Sela (Arbo). Pontevedra
Identificador de la grabación: ESP001001-004
Fecha de la entrevista: 30/1/2016
Entrevistadores: David Rodríguez Lorenzo
Informantes: Antonio Lorenzo
Versión de la transcripción: 1
Revisada: No
Licencia de uso CC BY-SA 4.0

Entr. 1 (DRL) -mal para...

Inf. 1 (AL) Si, tiñas animais, tiñas... vacas... e-, era raro o | a casa que non había unha parexa de bois... había outros que non alcanzaban |

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Bueno, ou iso do, do, do | dos animais, por exemplo, tu planteas o da | o do, o do ganado... e... o das vacas -non?- [Emisión] isto... | e os bois.

Inf. 1 (AL) Os bois, a maioría da xente non tiña capacidade para comprar bois, entóns tamén había no puebo un rico, unha persoa que tiña ao mellor sete ou oito parexas de bois... | se chamaban parexas porque cada carro necesitaba dous -non?-, sobre todo, e á parte eran dous, de dous en dous | entón tiña... tiña sete ou oito parexas e dalgunha maneira llos daba, che daba a ti unha parexa, a min outra, a aquel outra, entón dábanche |

Inf. 1 (AL) Si, aqueles bois, [Emisión] imaxínate que o home habíaos comprado por mil pesetas e logo vendíaos por mil quinientos [sic].

Inf. 1 (AL) Tu, tu mantíasllos e tu usábalos para facer traballos para ti co teu carro -no?

Inf. 1 (AL) E logo vendíanos por mil quinientas, o sea, ganábaslle quinientas pesetas e repartía aquela ganancia entre o... | el, que era o dono, e persoa que lle coidaba os animais.

Inf. 1 (AL) Iso tamén se levaba moito cando había crías, cando eran vacas.

Inf. 1 (AL) Cando eran vacas tamén había as mesmas persoas, ou | u | ou outras, que tiñan varias vacas e, e repatíanas entre xente do puebo da súa confianza e cando tiñan terneros... tamén dividían o que logo se pagaba polos terneros entre, entre os dous, entre o que o coidaba e o dono, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Era unha maneira de ter unha peseta, como dicían, porque, se non, estaban perdidos daquela.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Eso na miña casa sucedeu, que tiñan tamén touros prestados... e outros que facían así -no?

Entr. 1 (DRL) [xxx]

Inf. 1 (AL) Criábalos e logo dábanche a mitad do... do beneficio que se producira á hora da venta.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Eso si que non, non | nunca vira eu ese... ese sistema , era común?

Inf. 1 (AL) Si, si, no, aquí, iso, iso aquí e-, e-, iso aquí existía moito.

Inf. 1 (AL) E, e despois, bueno, [Emisión] con iso, por exemplo, co das vacas e co dos [sic] parexas de bois o que facías era ganar un... | ter un líquido, un diñeiro líquido, que si non non había maneira de ter o | de ter diñeiro, e con ese diñeiro, pois comprabas un porco... ou dous, si tiñas posibilidade, bueno, si tiñas outra entrada de diñeiro doutra maneira.

Inf. 1 (AL) Ao mellor tiñas un xornal e facías uns xornales -non?- e ibas... acompasando unha cousa con outra, ibas xuntando e tal.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E se tiñas... se tiñas... moito, comprabas dous porquiños e con eses dous porq-, porquiños, pois na casa... vivíase a mitad do ano, comíase a mitad do ano.

Inf. 1 (AL) Porque un porco xa sabes que dá chourizos, dá salazón, dá xamóns, dá...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Incluso había moita xente que, que, que comía todo o porco, porque tiña tanta necesidade que compraba os dous porcos e os xamóns ve- | tamén os tiña que vender, é dicir, que solo comía... o que son os menudos, porque o | as cousas en teoría de máis calidade, as mellores, tiña que logo vendelas para comprar, pois eu que sei, arroz ou, ou azúcar, ou aceite ou, ou iso -non?

Entr. 1 (DRL) Si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Quería preguntar polo nome... que se dá á cría da vaca.

Inf. 1 (AL) A cría da vaca é a tern-, a ternera.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Si, si, si, a ternera.

Entr. 1 (DRL) E... é o nome máis común que se dá aquí?

Inf. 1 (AL) A ver, [Emisión]...

Entr. 1 (DRL) Claro,. aq- | interesa saber... o nome local.

Inf. 1 (AL) Si, eu creo que si, tu.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) O terneiro.

Entr. 1 (DRL) E cando é adulta é vaca, e o macho?

Inf. 1 (AL) O macho é o boi.

Entr. 1 (DRL) É boi.

Inf. 1 (AL) O boi, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Si, que normalmente aquí os bois | solo existía aquel que iba, que iba | que era donde levabas a vaca para que... para que quedara preñada -non?-, porque logo os outros bois estaban castrados todos, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [xxx]

Entr. 1 (DRL) Claro.

Entr. 1 (DRL) E... e, e |

Inf. 1 (AL) Home, eu, a verdade, a ternera, eu... sempre oín falar.

Entr. 1 (DRL) Si, e tiña algún nome específico o que era de... | o semental, vamos?

Inf. 1 (AL) Non, o boi de... o boi de, de, de... deso, de, de... | era o boi para, pa-, pa-, para em- |, pa-, pa- | o boi para empreñar as vacas.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Estaba en Vilar, había un pueblo aí en Vilar que [Tose], que era onde estaba...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) O que pasa que despois na casa tamén as, as vacas e os | as vacas e as terneras poñíanselle nome -sabes?-, tiñan un nome de persona... de... | si, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Moi ben, e... e as ovellas, a ovella pequena?

Inf. 1 (AL) Si, a ovella pequena era o, era o... | a ver, era o... | aí, o cordero, cordeiro.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E a ovej- | as ovellas, ovellas normais.

Entr. 1 (DRL) E cando... cando é un macho adulto?

Inf. 1 (AL) Era o castrón.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) O castrón, que era o castrón... que era o castrón, que tiñas... | tíñao algunha xente, a maioría deles non os dexaban chegar a castrón, xa os mataban cando eran pequenos para comer.

Inf. 1 (AL) Logo había unha persoa no pueblou dúas que tiñan un castrón, para o mesmo, para preñar as ovellas, para que logo cobrar | -sabes?- cobraba por...

Entr. 1 (DRL) Aí, claro.

Inf. 1 (AL) Era unha maneira tamén de sacar | era unha maneira de sacar.

Entr. 1 (DRL) Alquilaba... [Riso]

Inf. 1 (AL) Entón levábaslle as ovellas para alí uns días... e, e preñaba, se non che preña-, se non che | se che preñaba cobrábache, se non che preñaba volvíala levar.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) E os veciños íbanlle levando e aquel... | ta-, tanto

en ovellas como en cabras, eh, o castrón e o carneiro.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Bueno, o castrón, o castrón era das cabras e o carneiro, perdón, o carneiro era das ovellas, eh.

Entr. 1 (DRL) Si, bueno, si, si, si, esa [xxx] da... | si.

Inf. 1 (AL) E o castrón era da... | si, si, si, bien.

Entr. 1 (DRL) E cando... se lles quita ás ovellas a...

Inf. 1 (AL) Rapalas, non?

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Si, rapar as ovellas.

Entr. 1 (DRL) Rapalas.

Entr. 1 (DRL) E aproveitaban despois a... ?

Inf. 1 (AL) Si, claro, facíanse os col-, os, os colchóns.

Inf. 1 (AL) [Riso] Daquela non había viscolásti-... [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Castrón, e a cabra pequena?

Inf. 1 (AL) A cabra pequena era o cabrito.

Entr. 1 (DRL) É cabrito.

Inf. 1 (AL) Si, cabrito ou cabrita... en f-, en función de que fora macho ou femia.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E o que produce... tanto a vaca como a ovella ou cabra... dan que?

Inf. 1 (AL) Leite.

Entr. 1 (DRL) E como, como chamamos a, a... ?

Inf. 1 (AL) Monxer.

Entr. 1 (DRL) [Asent] Monxer.

Inf. 1 (AL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Non é munxir, é monxer.

Inf. 1 (AL) Monxer, é que, bueno, aquí dicíase monxer, eh, munxir si que é un t-, término, creo, galego, pero aquí dicíase monxer, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) Si, si, eso, eso é o que interesa.

Entr. 1 (DRL) Pero aquí é monxer, vale.

Entr. 1 (DRL) E onde... onde teñen...

Inf. 1 (AL) Os tetos.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Ou a ubre, os tetos.

Inf. 1 (AL) "Vamos monxer a vaca, vamos m- | ", pola | facíase polas noites, normalmente, e pola mañán, dependendo...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Moi ben.

Entr. 1 (DRL) E co leite facían...

Inf. 1 (AL) Co leite, mira, o leite, por exemplo, [Emisión] na miña casa, o leite da vaca, igual có da... | nós ovellas non tuvemos, eu non recordo ter ovellas na nosa casa, na nosa casa tiñan... vacas... e tiñan... [Emisión] cabras.

Inf. 1 (AL) E o leite utilizábase, pois para, para tomalo pola | era o leite que tomabas, íbalo monxer, fervíalo e comíalo.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Facías tamén a veces algún flan -non?-, cando se puxo de moda o flan, porque eu recordo co | cando era rapaz eu, iso aquí de flan non.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Despois empezou a vir o Flanín El Niño aquel, entón a partir de aí a xente aba- | a-, aprendeu a facer flan con, con huevos -non?- e leite.

Inf. 1 (AL) Entón facíase... facíase de cabra, e sobre todo de vaca facíanse flans con, con leite.

Inf. 1 (AL) Eu t- | nós tomábase na casa cando... [Emisión] xa as crías non necesitaban o leite da cabra ou incluso si, si daba moito e sobraba... so que con- | tomaban as crías das cabras, nós desayunábase con

aquel leite e, e... das vacas igual.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Logo xa [Tose], logo xa veu unha época que... que xa se empezou a vender a [sic] leite, empezaron a vir por aquí a compar a [sic] leite, entonces, se tiñas [Emisión]... exceso, pois vendíala -non?- de vaca, eh, de vaca, de vaca.

Entr. 1 (DRL) E, e... queixos e, e tal... non... non se fan?

Inf. 1 (AL) Queixos aquí nesta zona eu non recordo, non, non, non, aquí non se fan.

Entr. 1 (DRL) Vale.

Inf. 1 (AL) Ou non se facían, vamos.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E... o porquiño | o porco pequeno?

Inf. 1 (AL) O porco pequeno, pois nada.

Entr. 1 (DRL) Ten algún nome... ?

Inf. 1 (AL) [Emisión] Non, non, non... porco... porco.

Entr. 1 (DRL) Non?

Entr. 1 (DRL) Un porquiño.

Inf. 1 (AL) Era o corricho, corricho.

Entr. 1 (DRL) Ah.. corricho.

Inf. 1 (AL) Corricho.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Corrichiños.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Cando era pequeno chegaba e -sabes?- [xxx] "Vamos comprar un corricho, vamos [xxx]" e andabas ou chamabas por el, cando era para comer...

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) E tiñas unha pía de pedra e botábaslle de comer alí... e... as verzas cunha | a veces algo fervido, con fariña e tal, logo cando era maior botábaslle xa mazán, botábaslle maíz, maíz en fariña, vamos.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Si, si, si, entonces chamábase corricho, logo íbase facendo maior e cando pois [Emisión] sete ou oito meses, incluso un ano, pois matabas aquel corricho e... | tiña cento e pico quilos e... e tiñas comida para algúns meses.

Entr. 1 (DRL) Si.

Entr. 1 (DRL) E como se facía esa matanza?

Inf. 1 (AL) A matanza, bueno, a matanza facíase a faise, a matanza, pois iban... | habí- | era unha festa, eh... co da matanza nestes puebllos é | aínda sigue sendo as personas que matan.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Pois toda a familia -non?- xuntábase a familia, incluso algúns amigos, e había o típico matador que, si ti sabías facelo, ben, e si non chamabas a un veciño que mataba, non che mataba solo para ti sinón para... para máis veciños.

Inf. 1 (AL) E viña aquel home coa súa familia... e viña... as | a... | familiares teus, os que, os que | normalmente respondía a que tu invitabas a tres ou catro familiares o amigos e aqueles amigos logo tu ibas a cinco matanzas -non?- e aqueles viñan a cinco matanzas, é dicir, íbase correndo a... | tu invitabas, aquel invitaba, o outro invitaba e logo tu invitábalos a todos -non?

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Tu ibas, eles viñan.

Inf. 1 (AL) E pola mañán, a iso das oito ou nove da mañán, pois esperabas que estivera tempo frío, que o porco... pois estivera en condicións, se era unha porca tiñas que ter coidado que non estivera en celo -non?- por si non estaba ben capado ou o que fora, os porcos normalmente capábanse para evitar que t-, que...

Inf. 1 (AL) E matábalo pola mañán cun cuchillo -no?- matabas o porco, amarraban entre catro ou cinco.

Inf. 1 (AL) Que... agora hai uns bancos máis modernos, pero daquela era todo á man, subíalo ao carro... | era nos carros normalmente que había de, de bois... ou de vacas donde se mataba, amarrábano entre catro ou cinco...

Inf. 1 (AL) E... e, nada, unha vez lavado, pois... [Emisión] unha vez [Emisión] lavado ch- | ou sea, perdón, matado [Emisión]... chamuscábalo, con... con colmo, que é un... é un produto de aquí da terra que | unha especie de... un | unhas herbas largas, bueno, de colmo, eu... eu creo que iso é do... | non sei exactamente de que... | pertence a un... | non sei se é do trigo ou do centeno, creo que é do centeno.

Entr. 1 (DRL) Pode ser do centeo.

Inf. 1 (AL) E... e a, e a | eu iso si que sabes que ca- | miña casa nunca botaron diso, sei que outros veciños o botaban | eu creo que é do centeo, é a... | o tallo do centeo.

Entr. 1 (DRL) E | polo menos en Portug-, en Portugal chámanlle... colmo, si, si.

Inf. 1 (AL) Si, si, si.

Inf. 1 (AL) Entón, con iso e co fento, que son os helechos do monte -non?- fento, con fento seco, que previamente habías recollido xa uns meses antes, e xa o tiñas preparadiño e secadiño na casa, nun sitio seco, pois [Emisión] o chamuscabas, que era sacarlle todo o pelo -non?- chamábase chamuscar.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E a partir d- | unha vez que estaba chamuscado, almorzabas, que normalmente almorzabas... [Emisión] o... | a sangue do porco, eh, que se facía alí cocida e tal, botábanlle | facíanlle unha allada e comíase aquilo -non? [Tose]

Entr. 1 (DRL) E ti- tiña algún nome aquel plato... ?

Inf. 1 (AL) Era o sangue do porco, sangue, si, si, si, "Vamos comer a sangue do porco".

Entr. 1 (DRL) Así sen máis.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E depois con, con posterioridad, xa cando a xente se... | empezou a ter máis... capacidade adquisitiva, pois xa había bistés tamén, para o que non lle gustaba a sangue, pero primeiro comías sangue ou se non non comías nada.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Si, alá polos anos sesenta, setenta comías aquilo e se non, pois [Emisión] viñas, viñas desayunado da casa.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) E logo, pois abrían o porco, sacábanlle todo o que son os menudillos, as tripas -non?- o... | os, os órganos de adentro, para, para abri-lo, para que... | aí | para que... para que | para logo deixalo a enfriar

Entr. 1 (DRL) [Asent] Non pasa nada.

Inf. 1 (AL) E iban a... a lavar as tripas ao... | a un, a un, a un puesto aí, a un... a un regueiro -non?-, iban a lavar as tripas alí as mulleres.

Inf. 1 (AL) E os homes quedaban a acabar de abrir o porco todo, deixalo ben aberto todo, para que ventilara, para que enfriara, para despois, pois... | e pola noite, no | ao día seguinte, normalmente facíase pola noite, pola noite despois era cando se partía en anacos -non?-, os xamóns para os xamóns, o touciño para o touciños [sic], a cacheira para a cacheira, o sea, íbanos | íbano despiezando.

Inf. 1 (AL) E era unha, unha festa, logo pola note xa se facía... | bueno, a mediodía o cocido típico, xa se facía un cocido, bueno, que era o cocido mellor do ano -non?- porque se lle botaba de todo, de porco do ano anterior, botábaselle carne, botabas o mellor galo que tiñas... era unha comilona, alí comía todo... | unha sopa, que aquel caldo que comías unha sopa de primeiro, que eu recordo que moitas veces xa non comía máis nada, eu comía tres ou catro platos daquela sopa, pero platos destes... eh, fondos, ben grandes, e xa non comía nada máis.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Logo botabas a brisca, ou si... incluso había veces que a xente... ou o que mataba o porco tiña que ir podar e ao mellor había tres ou catro homes que podían ir podar con el e aproveitábase aquel día para que lle podara unhas poucas de viñas...

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Si non, si chovía ou estaba mal tempo, botabas unha brisca... botabas unha partida, rías un pouco, contabas uns chistes, e ás sete da tarde, pois a... a despiezar o porco -non?-, despiezar cada cousa no seu sitio para salalo.

Inf. 1 (AL) Despois a | salábase, [Emisión]... aquela noite ou ao día seguinte, bueno.

Inf. 1 (AL) E... e bueno, e -que se facía pola noite de comer?-, pois pola noite, aunque quedara a mitad do cocido, normalmente facíase unha cousa que se chama a carroleira, que é esta parte dos huesos de aquí da cabeza

do porco -non?- desfeitos, bueno, a carroleira... a carroleira chamábase, pero botábaselle isto, botábaselle costillas, botábaselle... | facíase un perolo que aquilo era | con aquilo todo, huesos do | da soán, que son os | é a columna vertebral, eh, do porco, chamábase | chámase o hueso da soán... e facíase aí un guiso de la leche.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Previamente xa se había merendado, eh.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Porque... aí non faltaba, merendabas sempre unhas febríñas do porco, cando se estaba a partir, ás sete da tarde ou ás oito.

Inf. 1 (AL) E ás dez da noite ou ás once, facíase aquel guiso con arroz e con picante... comía aquela xente todo o que quería... unhas copiñas, uns cafés... unha... unha aguardente, tal, e logo brisca hasta as tantas.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Brisca alí berraban, cantaban, rían e ca- | contaban chistes, cada un contaba a súa película, se pasaba en grande.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) Era, era un acontecemento.

Inf. 1 (AL) Fantástico, ao mellor xuntábanse vinte ou vintecinco persoas nunha casa, eh.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Era a festa do ano.

Entr. 1 (DRL) Si, señor.

Inf. 1 (AL) Bueno, á parte das patronales, que aquí iso perdeuse moito, porque alá... donde sodes vós as patronales aínda son importantes.

Entr. 1 (DRL) Bueno, o patrón non tanto como a Festa do Carmen, por exemplo, en Redes.

Inf. 1 (AL) Si, bueno, no,no, pero eu non falo de Redes, falo en ge- | xeral, eu estiven alí e vin, por exemplo, ao lado de Perlío -como se chama aquel sitio que hai alí un barrio ao lado de onde se pasa o puente para Ferrol?

Entr. 1 (DRL) Ah.

Entr. 1 (DRL) En Caranza?

Inf. 1 (AL) [Emisión]

Inf. 1 (AL) S- | no...

Entr. 1 (DRL) Do lado de, de, de tal.

Inf. 1 (AL) Non me acordo como se chama, bueno.

Entr. 1 (DRL) San Valentín.

Inf. 1 (AL) San Valentín, e por aí, aí traían unhas orquestas e facían unhas festas patronales que a xente si podía collía eses días libres de vacacións para ir á festa, aquí iso perdeuse... fai bastantes anos que se perdeu.

Inf. 1 (AL) E quéroche dicir que a morte do por- | o | do porco, xunto coas p- | as festas patronales era o máis grande.

Inf. 1 (AL) É, porque ademais moitos familiares que non te vías ou... | xuntábanse os amigos, as familias e había unha relación... de boca a boca impresionante, e falábase moitísimo.

Inf. 1 (AL) Iso non solo se, se | iso da relación non solo se estendía a isto do porco, sinón que... | eu recordo que, por exemplo, as t- | as noitiñas, sobre todo no verán e cando estaba o tempo bo, que | aunque non fora verán, agora ibas aí a esa plaza que estamos aí ao lado e había dez ou doce personas aí de charla.

Inf. 1 (AL) Ibas polo meu barrio alí arriba [Tose] e, claro, cada un, claro, había xente moi maior que non tiña moita mobilidade, pero salía para a porta da casa e xuntábanse catro ou cinco e charlaban.

Inf. 1 (AL) Había | ibas a outro barrio, igual... o sea, falábase moito, agora sofá e televisión e... e as caderas e as rodillas... e eso -non?- si, si.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Esa | iso é unha abella, non?

Inf. 1 (AL) Ou non?

Inf. 1 (AL) É que non me sona moito iso.

Entr. 1 (DRL) Hai, hai, hai, hai dúas.

Inf. 1 (AL) Pero non é unha abella, iso... | a ver, é que...

Entr. 1 (DRL) Está a que fai o mel...

Inf. 1 (AL) Si, esa é a abella... a abella común, digamos, a normal, pero esa |

Entr. 1 (DRL) [xxx]

Entr. 1 (DRL) E est-, esta só pica, esta non fai mel nin nada, esta...

Inf. 1 (AL) Si, esa é brava, non?

Entr. 1 (DRL) Si.

Inf. 1 (AL) Abe-, abella brava...

Entr. 1 (DRL) Abella brava.

Inf. 1 (AL) Si, algo así, si, pero... non che sei dicir outro nombre.

Entr. 1 (DRL) Vale.

Entr. 1 (DRL) Si é |

Entr. 1 (DRL) Vale, vale, vale, si é abella brava, é.

Inf. 1 (AL) [Emisión]

Entr. 1 (DRL) E... que mais?

Entr. 1 (DRL) Uns, Uns bichiños que saen no verán... que, que... teñen como unha luz.

Inf. 1 (AL) Ah, esas son as t- | luciérnagas.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E logo había unhas, había unhas moscas, que non son moscas, que son os que lle m- | os que | bueno, tamén nos pican a nós, porque agora como non hai na... | como non hai no monte v- | moitos | moitas vacas e moitos cabalos, que se chaman tabáns... que teñen un... choio que pican la madre que los | porque ademais comen o san- | pícanche e cóllanche sangre -sabes?-, os tabáns, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) Si, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) Si, si.

Inf. 1 (AL) Si, si, si.

Inf. 1 (AL) Ah, estes son os helicópteros, non?

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Son eses que andan...

Entr. 1 (DRL) Que andan no río e andan... | si, si.

Inf. 1 (AL) Si, eses chamábanlle | bueno, chamábamoslle nós, pero non sei...

Entr. 1 (DRL) Os helicópteros.

Inf. 1 (AL) Si, non sei exactamente como...

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Esa é unha abella -non?- ou que é iso?

Entr. 1 (DRL) Ah, é... ?

Entr. 1 (DRL) É a máis común | o máis común dos insectos.

Inf. 1 (AL) A mosca.

Entr. 1 (DRL) É mosca, si, si, sí, é mosca.

Inf. 1 (AL) Mosca, mosca, bueno, a mosca chámase mosca, si.

Entr. 1 (DRL) E... esta?

Inf. 1 (AL) Este é o escarabajo, non é escarabajo? Ou unha variedade...

Entr. 1 (DRL) [xxx]

Entr. 1 (DRL) Pero este |

Entr. 1 (DRL) Este é un tipo específico, esta que é así...

Inf. 1 (AL) Si, pero este, este aquí atácanos as patatas bastante, eh.

Entr. 1 (DRL) Ah, é?

Inf. 1 (AL) Si, si, si, hainos de outro [sic] colores tamén, pero, pero eu ese, ese tamén o vexo nas patatas, si, si.

Entr. 1 (DRL) Ah, vale.

Entr. 1 (DRL) Pero [xxx] nas patatas.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Que mais?

Entr. 1 (DRL) Un que, que está no campo, salta moito.

Inf. 1 (AL) Saltamontes.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E...

Inf. 1 (AL) Saltamontes é alargado, que ten unhas...

Entr. 1 (DRL) Si, si.

Entr. 1 (DRL) E este, que é distinto?

Inf. 1 (AL) Ese é... -como se chama ese?- si, si, que o hai moito
por aquí, pero non s- | non me acordo como se chama, tu.

Inf. 1 (AL) Si, pero hai moitos desos, pero non me acordo.

Entr. 1 (DRL) Bueno, non importa, non importa.

Inf. 1 (AL) No, non me acordo, non me acordo.

Entr. 1 (DRL) E... que mais, que mais... ?

Inf. 1 (AL) [Tose]

Entr. 1 (DRL) Este.

Inf. 1 (AL) Ah, ese é o caracol.

Entr. 1 (DRL) E un que é parecido?

Inf. 1 (AL) Que é o que nos, que nos jode a viña, cómenos os
brotos.

Entr. 1 (DRL) Claro.

Entr. 1 (DRL) Este que é parecido, pero non |

Inf. 1 (AL) Esa é a lermia.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) A lermia, que esa ten outro nome, pero nós
chamámoslle lermia.

Entr. 1 (DRL) Si, señor.

Inf. 1 (AL) A babosa, non?

Entr. 1 (DRL) Si, si.

Inf. 1 (AL) Aquí chámase lermia, bueno, eu...

Inf. 1 (AL) Eso é unha culebra, non?

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E... e outra que tamén é así destas, tipo... | aquí |
anda no río...

Inf. 1 (AL) Unha culebra, si.

Inf. 1 (AL) Ese é arrán, non?

Inf. 1 (AL) Ou sapo, arrán.

Entr. 1 (DRL) E, e... cando son pequenas, antes de...

Inf. 1 (AL) [Emisión]... si...

Entr. 1 (DRL) Que andan así, bi... [Onom] [Riso]

Inf. 1 (AL) Como se chaman, hombre, cando son pequeniñas?

Inf. 1 (AL) Como se chaman no teu pueblo?

Entr. 1 (DRL) [Emisión] É que...

Inf. 1 (AL) É que ao mellor chámanse igual que aquí.

Entr. 1 (DRL) Non sei, [Emisión]... é que a palabra que máis se dá
por alí é a palabra castellana, entón [Riso], non sei, chámanlle renacuajos.

Inf. 1 (AL) E que non sei, arrán...

Inf. 1 (AL) Renac- | si, tamén aquí, home, si, si, no, por iso
che preguntaba... renacuajos, claro, cando son pequeniños, cando son crías, si,
si, si, si.

Entr. 1 (DRL) Si?

Entr. 1 (DRL) Si?

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Claro.

Inf. 1 (AL) Si, no, pero é o mesmo, eh.

Entr. 1 (DRL) Moi ben, e cales son os páxaros que máis se ven por aquí?

Inf. 1 (AL) Aquí hai pardexos.

Entr. 1 (DRL) Pardexos...

Inf. 1 (AL) Pardexo.

Inf. 1 (AL) Hai a golondrina na época dela | si, si, si, pareci-
| si, si, si.

Entr. 1 (DRL) É este o pardexo?

Inf. 1 (AL) Hai os -como se chaman?- ai, vamos, o merlo, o merlo, o negro ese.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Tamén o teño por aquí.

Inf. 1 (AL) Hai agora | o merlo é negro.

Entr. 1 (DRL) [xxx]

Entr. 1 (DRL) Si, e o que ten por aquí...

Inf. 1 (AL) Amarillo?

Entr. 1 (DRL) Si, ou vermello, así medio tal.

Inf. 1 (AL) Eses son outros, eses... eses son outro tipo de páxaros, si, estes non me acordo como se chaman, tu.

Entr. 1 (DRL) [Emisión]

Inf. 1 (AL) Despois hai tamén | agora hai moitos... corvos, palomas, as trocazas... eh, trocazas, palomas.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Si, si.

Inf. 1 (AL) Hai bastantes corvos agora por aquí, -que máis?- hai moitos cucos.

Inf. 1 (AL) Os mouchos.

Inf. 1 (AL) Mouchos son os, os... os mochuelos -sabes?-, el mochuelo, moucho.

Entr. 1 (DRL) Si, si, os mouchos, si, que andan pola noite, fan aquel ruído...

Inf. 1 (AL) Si, si, si.

Inf. 1 (AL) Si, si, o cucú, cucú, cucú [Onom].

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) E a... outra que se cha- | como a outra que fai u... [Onom], como se chama esta... ?

Inf. 1 (AL) Joder, non me acordo, u-, uns que aquí hai moito tamén.

Inf. 1 (AL) A ver [xxx] | é que non me acordo, tu, non me acordo do nome.

Entr. 1 (DRL) Bueno.

Inf. 1 (AL) Si, si, si.

Entr. 1 (DRL) E... este | ah, non, un que non é páxaro, pero voa, sae na noite... é así...

Inf. 1 (AL) Un que non é páxaro?

Entr. 1 (DRL) Si, é así feo como un rato.

Inf. 1 (AL) Ah, ese é o morciélagos.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Vale.

Inf. 1 (AL) O morciélagos, aquí asóciase moito cos vampiros, sabes?

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (AL) Si, si, están...

Entr. 1 (DRL) E este?

Inf. 1 (AL) Isto é un can, non?

Entr. 1 (DRL) E dous son dous... ?

Inf. 1 (AL) Dous cans.

Entr. 1 (DRL) Cans, vale, aquí faise o plural a, así.

Inf. 1 (AL) Si, si.

Entr. 1 (DRL) E este?

Inf. 1 (AL) Ese o lobo.

Entr. 1 (DRL) E o can ladra, e o lobo?

Inf. 1 (AL) O can ladra.

Inf. 1 (AL) Ouvía.

Entr. 1 (DRL) Ouvía, ouvir.

Inf. 1 (AL) Ouvía, si, que | ouvir.

Entr. 1 (DRL) [Asent] Moi ben.

Entr. 1 (DRL) E o parente do porco que é así do monte, que é máis...

Inf. 1 (AL) O jabalí.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) Si, non?

Entr. 1 (DRL) Moi ben.

Entr. 1 (DRL) E... -que máis?- hai caza aquí | faise caza do... do jabalí?

Inf. 1 (AL) Si, si, si, si, aunque está | a veces fan batidas, cando hai moitos e tal e, e a veces aquí un pouco de maneira... [Emisión] digamos ilegal, pero que collen algún para... | disque está moi rico, nunca o probei, parece que está moi rica a carne... si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Eu tampouco o probei nunca.

Inf. 1 (AL) Ese é a zorra, o zo-, o zorro, si, ou a... [Emisión] | aquí chámase tamén a, a, a, a... | a ver... a raposa, a raposa, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) A raposa, pode ser.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (AL) E isto que é?

Inf. 1 (AL) Esto n-...

Entr. 1 (DRL) Igual aquí non o hai.

Inf. 1 (AL) Non sei.

Entr. 1 (DRL) [Emisión] Disque... ás veces entra e mata as galiñas, que as morde [xxx].

Inf. 1 (AL) Si, pero me sona moito.

Inf. 1 (AL) Ai, a... si, si, si, si, si, si, si, pero... [Riso] | ai... necesitamos axuda [Riso].

Entr. 1 (DRL) [Riso] Non, é igual.

Inf. 1 (AL) A doniña!

Entr. 1 (DRL) A doniña.

Inf. 1 (AL) A doniña, a doniña, coño, é que |

Entr. 1 (DRL) Ah... vale, vale.

Inf. 1 (AL) Oye, estame facendo un examen, non sei se aprobarei, eu creo que aprobar, aprobo, pero [Riso] pero así raspadiño... [Riso] raspadiño vou aprobar [Riso] | sigue.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso] [Voces]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Moi ben, e...

Inf. 1 (AL) A doniña, si señor, que as | es- | as, as, as | lles, lles jode o pescozo e normalmente, ademais, son uns animais... que son malos, porque podían matar unha e comela, pero non, e a raposa fai igual, mátaos a todos e alí quedan os pobres animais alí e quedamos sin galiñas para...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Si, e... mátaas.

Entr. 1 (DRL) Si, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Fan unha desfeita.

Inf. 1 (AL) Si, fan, si.